

Σκοπός

Παρουσίαση της δομής και του περιεχομένου
προγράμματος Εικαστικών τεχνών
για μαθητές/τριες Ε' & Στ' δημοτικού
με θέμα την προσωπογραφία

Θεωρητικό πλαίσιο

- Αρχές της Παιδαγωγικής του Οπτικού Πολιτισμού (Visual Culture Pedagogy ή Visual Culture Education)
- Νέο Πρόγραμμα Σπουδών των Εικαστικών για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (ΦΕΚ 3024/8-05-2023)

Παιδαγωγική του Οπτικού Πολιτισμού: αρχές

- Η **Παιδαγωγική του Οπτικού Πολιτισμού** -ως απόρροια της μετανεωτερικής τέχνης και της ανάγκης κοινωνικού προσανατολισμού της διδασκαλίας των εικαστικών (Schonmann, 2016)- συνιστά νέο Παράδειγμα της εικαστικής εκπ/σης (Duncum, 2009).
- Προωθείται η **διεύρυνση του είδους και των μορφών των πολιτισμικών έργων** που μελετώνται (έργα καλών τεχνών ΚΑΙ έργα της δημοφιλούς κουλτούρας) διότι θεωρείται ότι η κριτική διερεύνηση των έργων του ευρύτερου οπτικού πολιτισμού είναι καταλληλότερος τρόπος να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τη σημασία του και να στοχαστούν επί της επίδρασής του στην σκέψη τους (Duncum, 2005· Freedman & Stuhr, 2004).
- Η διδασκαλία προτάσσει ως κυρίαρχο στοιχείο τον **στοχασμό των μαθητών/τριών επί των προσωπικών και κοινωνικών ιδεών και βιωμάτων**, τη διερεύνηση **κοινωνικών ζητημάτων** (issues) που έχουν ενδιαφέρον και αξία για αυτούς, ενώ ακολουθεί η διερεύνηση υλικών, τεχνικών ή μορφών τέχνης (Duncum, 2006; Freedman, 2003; Marshall, 2005; Staikidis & Higgins, 2006; Sullivan, 2002).

Παιδαγωγική του Οπτικού Πολιτισμού: αρχές

- Αποσκοπεί **να κατανοήσουν οι μαθητές/τριες τον εαυτό και την ταυτότητά τους** μέσω της δημιουργίας των εικαστικών τους έργων και να καλλιεργηθούν ως **υπεύθυνοι και ενεργοί πολίτες** (Freedman & Stuhr, 2004) προβαίνοντας σε **κριτική ανάλυση των ιδεών** που είναι ενσωματωμένες σε κάθε πολιτισμικό έργο (Freedman, 2003) και συμμετέχοντας σε κοινωνικές δράσεις (Darts, 2006).
- Ως μέθοδοι κριτικής ανάλυσης των έργων του οπτικού πολιτισμού προτείνονται η **σημειωτική ή/και η κοινωνική σημειωτική ανάλυση** (Duncum, 2006· Kharod, 2006· Koos & Smith-Shank, 1997· Plummer-Rohloff, 2006· Rose, 2007· Savage, 2006· Wightman, 2006). Οι Freedman και Stuhr (2004) διευκρινίζουν περαιτέρω ότι στην ανάλυση των έργων απορρίπτεται η φορμαλιστική ανάλυση με βάση τα στοιχεία και τις αρχές του σχεδίου και προωθείται η ανάδειξη του συμβολικού νοήματος των στοιχείων και της συμβολικής τους χρήσης στα κοινωνικά και πολιτισμικά πλαίσια (Φακίδου, 2018, 2019, 2020).

Νέο Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) των Εικαστικών για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (2023): Δομικά χαρακτηριστικά

➤ Τρεις Πτυχές

Δημιουργική πράξη
(παραγωγή μορφών και νοημάτων μέσα από την εικαστική πράξη)

Συνάντηση με το έργο
(αντίληψη, ερμηνεία και απόκριση στις εικαστικές τέχνες)

Σύνδεση με τη ζωή
(συσχέτιση ιδεών, νοημάτων και έργων με το πλαίσιο τους)

1 ^ο Θεματικό Πεδίο: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Υλικά, Μέσα και Τεχνικές										
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	1.1 Το εικαστικό εργαστήριο	1.2 Το σχέδιο, απλές τεχνικές και τα υλικά σχεδίου	1.3 Η (ζωγραφική, απλές τεχνικές και τα υλικά ζωγραφικής)	1.4 Η γλυπτική, απλές τεχνικές και τα υλικά της	1.5 Η χαρακτική, απλές τεχνικές και τα υλικά της	1.6 Εγκαταστάσεις - Installations Διοδιαστάτες και Τρισδιάστατες Κατασκευές, Συναρμολογήσεις Τρισδιάστατων αντικειμένων - Assemblages	1.7 Εφαρμοσμένες τέχνες	1.8 Οι ψηφιακές μορφές τέχνης	1.9 Οι εικαστικές δράσεις (περιβαλλοντικές/ κοινωνικές παρεμβάσεις, Χάπενινγκ, Περφόρμανς κ.ά.)	1.10 Τα δημιουργικά επαγγέλματα από τον χώρο των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών

2 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΤΑ ΜΟΡΦΙΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ										
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	2.1 Σημείο - γραμμή	2.2 Σχήμα - Φόρμα	2.3 Φως- Τονικότητα- Φωτοσκίαση	2.4 Χρώμα	2.5 Υφή - Ματίερα	2.6 Κλίμακες - Αναλογίες, Σύγκριση Μεγεθών	2.7 Δομή- Σύνθεση: Ισορροπία, Αντίθεση, Ρυθμός- Μοτίβο	2.8 Όγκος - Βάθος - Χώρος	2.9 Χρόνος- Κίνηση	2.10 Λέξεις- Ήχοι

3 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΘΕΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΝΟΗΜΑ													
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	3.1 Διάκριση θέματος και νοηματικού περιεχομένου	3.2 Θέματα εκ του φυσικού: παρατήρηση απλών αντικειμένων και φυσικών μορφών	3.3 Θέματα από Φαντασία / Μνήμη	3.4 Θέματα εικαστικών τεχνών: Πορτρέτο, ανθρώπινη φιγούρα, Τοπίο, Νεκρή φύση	3.5 Αφήγηση και ιστορίες	3.6 Καθημερινές εμπειρίες και βιώματα	3.7 Αυτοεικόνα, ταυτότητα και ετερότητα	3.8 Τόπος - Χώρος ως θέμα: Ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον	3.9 Θέματα σχετικά με την κοινωνική πραγματικότητα	3.10 Θέματα από την Ελληνική και Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά	3.11 Θέματα σχετικά με τις σχολικές και τοπικές εορτές.	3.12 Θέματα από την μαζική/ποπ κουλτούρα, τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο	3.13 Χιούμορ και εικόνα

4 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Έργα Τέχνης και Δημιουργοί						5 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΓΩΝ							
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	4.1 Η άμεση εμπειρία με το αυθεντικό έργο τέχνης: Επαφή με την τέχνη στα μουσεία και τον δημόσιο χώρο.	4.2 Επαφή με το έργο μέσω ΤΠΕ, επισκέψεις σε ψηφιακά/ εικονικά μουσεία.	4.3 Η τέχνη και η κοινωνία	4.4 Διαχρονικές πλευρές της τέχνης: συγκριτική προσέγγιση ζητημάτων που εμφανίζονται διαχρονικά στην ιστορία της τέχνης	4.5 Η ιστορική διάσταση στις τέχνες: γνωριμία με τις εικαστικές δημιουργίες στην εξέλιξη του πολιτισμού	4.6 Μοντέρνα και Σύγχρονη τέχνη και χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα	5.1 Γνωριμία με απλούς όρους και έννοιες που αφορούν τα εικαστικά.	5.2 Περιγραφή, Ερμηνεία και Κριτική των έργων	5.3 Η τέχνη ως μίμηση: η αναπαραστατική λειτουργία της τέχνης	5.4 Τέχνη και σύμβολα: Η συμβολική διάσταση στην τέχνη	5.5 Η τέχνη ως έκφραση ιδεών και συναισθημάτων	5.6 Η τέχνη και ο σκοπός της δημιουργίας: τα κίνητρα των δημιουργών, οι λειτουργίες του έργου τέχνης	5.7 Σύνδεση των εικαστικών έργων με το ιστορικό και το πολιτισμικό πλαίσιο

➤ Δέκα Θεματικά πεδία (βασικές ιδέες των Εικαστικών)

6 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Απλά στοιχεία Οπτικού Γραμματισμού			7 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΙΔΕΑ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ: Επεξεργασία, εξέλιξη και διερεύνηση ιδεών μέσω της εικαστικής πράξης			8 ^ο Θεματικό Πεδίο: Τέχνη, αειφορία και περιβάλλον			9 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΤΠΕ και εικαστική παιδεία			
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	6.1 Οπτικός πολιτισμός: Εικόνες από την καθημερινή οπτική εμπειρία των μαθητών /τριών	6.2 Υλικός πολιτισμός: Οι κοινωνικές και πολιτισμικές ιδέες στα αντικείμενα και ύλη	6.3 Η ανάγνωση των εικόνων	7.1 Η σημασία της διαδικασίας στην δημιουργική πράξη	7.2 Εργαλεία εικαστικής διερεύνησης και αναστοχασμού: το εικαστικό σημειωματάριο (art sketchbook)	7.3 Εργαλεία εικαστικής διερεύνησης και αναστοχασμού: Πορτφόλιο, Μπλοκ, συλλογές εικόνων/έργων/ αντικειμένων καθώς και εννοιολογικοί χάρτες	8.1 Διερεύνηση της σχέσης ανθρώπου και περιβάλλοντος μέσω της τέχνης - μορφές τέχνης που σχετίζονται με το περιβάλλον και με θέματα αειφορίας	8.2 Πολιτιστική κληρονομιά και περιβάλλον	8.3 Εικαστικές προσεγγίσεις στη σχέση περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων	9.1 ΤΠΕ ως μοχλός ανάπτυξης ομαδοσυνεργατικών και μαθητοκεντρικών προσεγγίσεων	9.2 Ψηφιακή πρόσβαση στον πολιτισμό	9.3 Παραγωγή εικαστικού έργου με ψηφιακά εργαλεία

➤ Εξήντα δυο επιμέρους Θεματικές Ενότητες

10 ^ο Θεματικό πεδίο: Εικαστική παιδεία και ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αξιών				
Επιμέρους θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	10.1 Αναγνώριση και διαχείριση συναισθημάτων μέσω της επαφής με την εικαστική δημιουργία	10.2 Ανάπτυξη της ενσυναίσθησης	10.3 Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, ικανοτήτων συνεργασίας, και σύνθεσης απόψεων	10.4 Καλλιέργεια θετικών κοινωνικών στάσεων μέσα από τις εικαστικές τέχνες

1 ^ο Θεματικό Πεδίο: Μορφές Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, Υλικά, Μέσα και Τεχνικές													
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	1.1 Το εικαστικό εργαστήριο	1.2 Το σχέδιο, απλές τεχνικές και τα υλικά σχεδίου	1.3 Η ζωγραφική, απλές τεχνικές και τα υλικά ζωγραφικής	1.4 Η γλυπτική, απλές τεχνικές και τα υλικά της	1.5 Η χαρακτική, απλές τεχνικές και τα υλικά της	1.6 Εγκαταστάσεις - Installations Διοδιάστατες και Τρισδιάστατες Κατασκευές. Συναρμολογήσεις Τρισδιάστατων αντικειμένων - Assemblages	1.7 Εφαρμοσμένες τέχνες	1.8 Οι ψηφιακές μορφές τέχνης	1.9 Οι εικαστικές δράσεις (περιβαλλοντικές/ κοινωνικές παρεμβάσεις, Χάπενινγκ, Περφόρμανς κ.ά.)	1.10 Τα δημιουργικά επαγγέλματα από τον χώρο των εικαστικών και εφαρμοσμένων τεχνών			
2 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΤΑ ΜΟΡΦΙΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ													
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	2.1 Σημείο - γραμμή	2.2 Σχήμα - Φόρμα	2.3 Φως- Τονικότητα- Φωτοσκίαση	2.4 Χρώμα	2.5 Υφή - Ματιέρα	2.6 Κλίμακες - Αναλογίες, Σύγκριση Μεγεθών	2.7 Δομή- Σύνθεση: Ισορροπία, Αντίθεση, Ρυθμός- Μοτίβο	2.8 Όγκος - Βάθος - Χώρος	2.9 Χρόνος- Κίνηση	2.10 Λέξεις-Ήχοι			
3 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΘΕΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΝΟΗΜΑ													
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	3.1 Διάκριση θέματος και νοηματικού περιεχομένου	3.2 Θέματα εκ του φυσικού: παρατήρηση απλών αντικειμένων και φυσικών μορφών	3.3 Θέματα από Φαντασία / Μνήμη	3.4 Θέματα εικαστικών τεχνών: Πορτρέτο, ανθρώπινη φιγούρα, Τοπίο, Νεκρή φύση	3.5 Αφήγηση και ιστορίες	3.6 Καθημερινές εμπειρίες και βιώματα	3.7 Αυτοεικόνα, ταυτότητα και ετερότητα	3.8 Τόπος - Χώρος ως θέμα: Ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον	3.9 Θέματα σχετικά με την κοινωνική πραγματικότητα	3.10 Θέματα από την Ελληνική και Παγκόσμια Πολιτιστική Κληρονομιά	3.11 Θέματα σχετικά με τις σχολικές και τοπικές εορτές.	3.12 Θέματα από την μαζική/ποπ κουλτούρα, τα ΜΜΕ και το διαδίκτυο	3.13 Χιούμορ και εικόνα
4 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Έργα Τέχνης και Δημιουργοί						5 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΓΩΝ							
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	4.1 Η άμεση εμπειρία με το αυθεντικό έργο τέχνης: Επαφή με την τέχνη στα μουσεία και τον δημόσιο χώρο.	4.2 Επαφή με το έργο τέχνης μέσω ΤΠΕ, επισκέψεις σε ψηφιακά/ εικονικά μουσεία.	4.3 Η τέχνη και η κοινωνία	4.4 Διαχρονικές πλευρές της τέχνης: συγκριτική προσέγγιση ζητημάτων που εμφανίζονται διαχρονικά στην ιστορία της τέχνης	4.5 Η ιστορική διάσταση στις τέχνες: γνωριμία με τις εικαστικές δημιουργίες στην εξέλιξη του πολιτισμού	4.6 Μοντέρνα και Σύγχρονη τέχνη και χαρακτηριστικά τους γνωρίσματα	4.7 Γνωριμία με απλούς όρους και έννοιες που αφορούν τα εικαστικά.	5.2 Περιγραφή, Ερμηνεία και Κριτική των έργων	5.3 Η τέχνη ως μίμηση: η αναπαραστατική λειτουργία της τέχνης	5.4 Τέχνη και σύμβολα: Η συμβολική διάσταση στην τέχνη	5.5 Η τέχνη ως έκφραση ιδεών και συναισθημάτων	5.6 Η τέχνη και ο σκοπός της δημιουργίας: τα κίνητρα των δημιουργών, οι λειτουργίες του έργου τέχνης	5.7 Σύνδεση των εικαστικών έργων με το ιστορικό και το πολιτισμικό πλαίσιο
6 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Απλά στοιχεία Οπτικού Γραμματισμού			7 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΙΔΕΑ ΚΑΙ ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ: Επεξεργασία, εξέλιξη και διερεύνηση ιδεών μέσω της εικαστικής πράξης			8 ^ο Θεματικό Πεδίο: Τέχνη, αειφορία και περιβάλλον			9 ^ο Θεματικό Πεδίο: ΤΠΕ και εικαστική παιδεία				
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	6.1 Οπτικός πολιτισμός: Εικόνες από την καθημερινή οπτική εμπειρία των μαθητών /τριών	6.2 Υλικός πολιτισμός: Οι κοινωνικές και πολιτισμικές ιδέες στα αντικείμενα και ύλη	6.3 Η ανάγνωση των εικόνων	7.1 Η σημασία της διαδικασίας στην δημιουργική πράξη	7.2 Εργαλεία εικαστικής διερεύνησης και αναστοχασμού: το εικαστικό σημειωματάριο (art sketchbook)	7.3 Εργαλεία εικαστικής διερεύνησης και αναστοχασμού: Πορτφόλιο, Μπλοκ, συλλογές εικόνων/έργων/ αντικειμένων καθώς και εννοιολογικοί χάρτες	8.1 διερεύνηση της σχέσης ανθρώπου και περιβάλλοντος μέσω της τέχνης - μορφές τέχνης που σχετίζονται με το περιβάλλον και με θέματα αειφορίας	8.2 Πολιτιστική κληρονομιά και περιβάλλον	8.3 Εικαστικές προσεγγίσεις στη σχέση περιβαλλοντικών και κοινωνικών ζητημάτων	9.1 ΤΠΕ ως μοχλός ανάπτυξης ομαδοσυνεργατικών και μαθητοκεντρικών προσεγγίσεων	9.2 Ψηφιακή πρόσβαση στον πολιτισμό	9.3 Παραγωγή εικαστικού έργου με ψηφιακά εργαλεία	
10 ^ο Θεματικό πεδίο: Εικαστική παιδεία και ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων και αξιών													
Επιμέρους Θεματική ενότητα (τα επιμέρους περιεχόμενα)	10.1 Αναγνώριση και διαχείριση συναισθημάτων μέσω της επαφής με την εικαστική δημιουργία	10.2 Ανάπτυξη της ενουναίσθησης	10.3 Ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων, ικανοτήτων συνεργασίας, και σύνθεσης απόψεων	10.4 Καλλιέργεια θετικών κοινωνικών στάσεων μέσα από τις εικαστικές τέχνες									

Το περιεχόμενο ενός εκπαιδευτικού σεναρίου επιδιώκεται να συνδέει διάφορα Θεματικά Πεδία-Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Σπουδών.

Η πρόταση

Καθώς η τέχνη και η Εικαστική Εκπαίδευση διαδραματίζει ουσιαστικό ρόλο στην προσπάθεια οπτικής άρθρωσης νοημάτων και στην επικοινωνία ιδεών επί διαφόρων θεμάτων, η πρόταση αποβλέπει

στην ανάπτυξη της ικανότητας επικοινωνίας των συναισθημάτων και των ιδεών των μαθητών/τριών μέσω της δημιουργίας και μελέτης προσωπογραφιών.

Η πρόταση: σύνδεση επτά Θεματικών Πεδίων-Θεματικών Ενοτήτων του Προγράμματος Σπουδών (Π.Σ.)

- **1ο Θεματικό Πεδίο: ΜΟΡΦΕΣ ΕΙΚΑΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΕΦΑΡΜΟΣΜΕΝΩΝ ΤΕΧΝΩΝ, ΥΛΙΚΑ, ΜΕΣΑ ΚΑΙ ΤΕΧΝΙΚΕΣ -> 1.2 Θεματική Ενότητα: Το σχέδιο, απλές τεχνικές και τα υλικά σχεδίου:** Δημιουργούν σχέδια αποδίδοντας λεπτομέρειες, αναλογίες και τονικές διαβαθμίσεις από άμεση παρατήρηση.
- **2ο Θεματικό Πεδίο: ΤΑ ΜΟΡΦΙΚΑ ΚΑΙ ΔΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ -> 2.3 Θεματική Ενότητα: Φως-Τονικότητα-Φωτοσκίαση** Αντιλαμβάνονται τη σημασία του φωτός και του τόνου στο περιβάλλον και την αναγκαιότητα του φωτός και των τονικών διαβαθμίσεων στη διαμόρφωση του ζωγραφικού χώρου ως μέσο απόδοσης του βάθους και του όγκου.
- **3ο Θεματικό Πεδίο: ΘΕΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΚΑΙ ΝΟΗΜΑ -> 3.4 Θεματική Ενότητα: Θέματα εικαστικών τεχνών: Πορτρέτο, ανθρώπινη φιγούρα, Τοπίο, Νεκρή φύση:** Αντιλαμβάνονται μέσω της μελέτης της Ιστορίας της τέχνης τις διαφορετικές τεχνοτροπίες που επέλεξαν οι καλλιτέχνες σε διαφορετικές χρονικές περιόδους να δημιουργήσουν έργα με θέμα το πορτρέτο, την ανθρώπινη φιγούρα, το τοπίο, τη νεκρή φύση.
- **4ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: Έργα Τέχνης και Δημιουργοί -> 4.2 Θεματική Ενότητα: Επαφή με το έργο τέχνης μέσω ΤΠΕ, επισκέψεις σε ψηφιακά/εικονικά μουσεία:** Αξιοποιούν ιστότοπους μεγάλων μουσείων καθώς και ψηφιακά/εικονικά μουσεία στο πλαίσιο δημιουργικών εργασιών.

Η πρόταση: σύνδεση επτά Θεματικών Πεδίων- Θεματικών Ενοτήτων του Π.Σ.

- **5ο Θεματικό Πεδίο: ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΙΣ ΑΙΣΘΗΤΙΚΕΣ ΑΞΙΕΣ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΡΓΩΝ -> 5.2 Θεματική Ενότητα: Περιγραφή, Ερμηνεία και Κριτική των έργων:** Περιγράφουν, αναλύουν και ερμηνεύουν έργα τέχνης διατυπώνοντας κρίσεις βάσει απλών επιχειρημάτων ενώ ομοίως, αναστοχάζονται για τα έργα τους.
- **6^ο Θεματικό Πεδίο: ΟΠΤΙΚΟΣ ΚΑΙ ΥΛΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ: ΑΠΛΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΟΠΤΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ -> 6.3: Η ανάγνωση των εικόνων:** Περιγράφουν και αναλύουν εικόνες (αναπαραστατικά έργα τέχνης ή οπτικά κείμενα) και σχολιάζουν το τρόπο που παράγουν νόημα κάνοντας εφαρμογή και απλών στοιχείων πολυτροπικότητας.
- **7ο Θεματικό Πεδίο: Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΙΔΕΑ ΚΑΙ Η ΕΙΚΑΣΤΙΚΗ ΔΙΕΡΕΥΝΗΣΗ:** Επεξεργασία, εξέλιξη και διερεύνηση ιδεών μέσω της εικαστικής πράξης -> **7.2 Θεματική Ενότητα: Εργαλεία εικαστικής διερεύνησης και αναστοχασμού: το εικαστικό σημειωματάριο:** Χρησιμοποιούν με επάρκεια εικαστικά σημειωματάρια ως μέσα καταγραφής, ανάπτυξης και εξερεύνησης ιδεών καθώς και εικαστικών προσεγγίσεων που συνδέονται με αυτές.

Η πρόταση: Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα

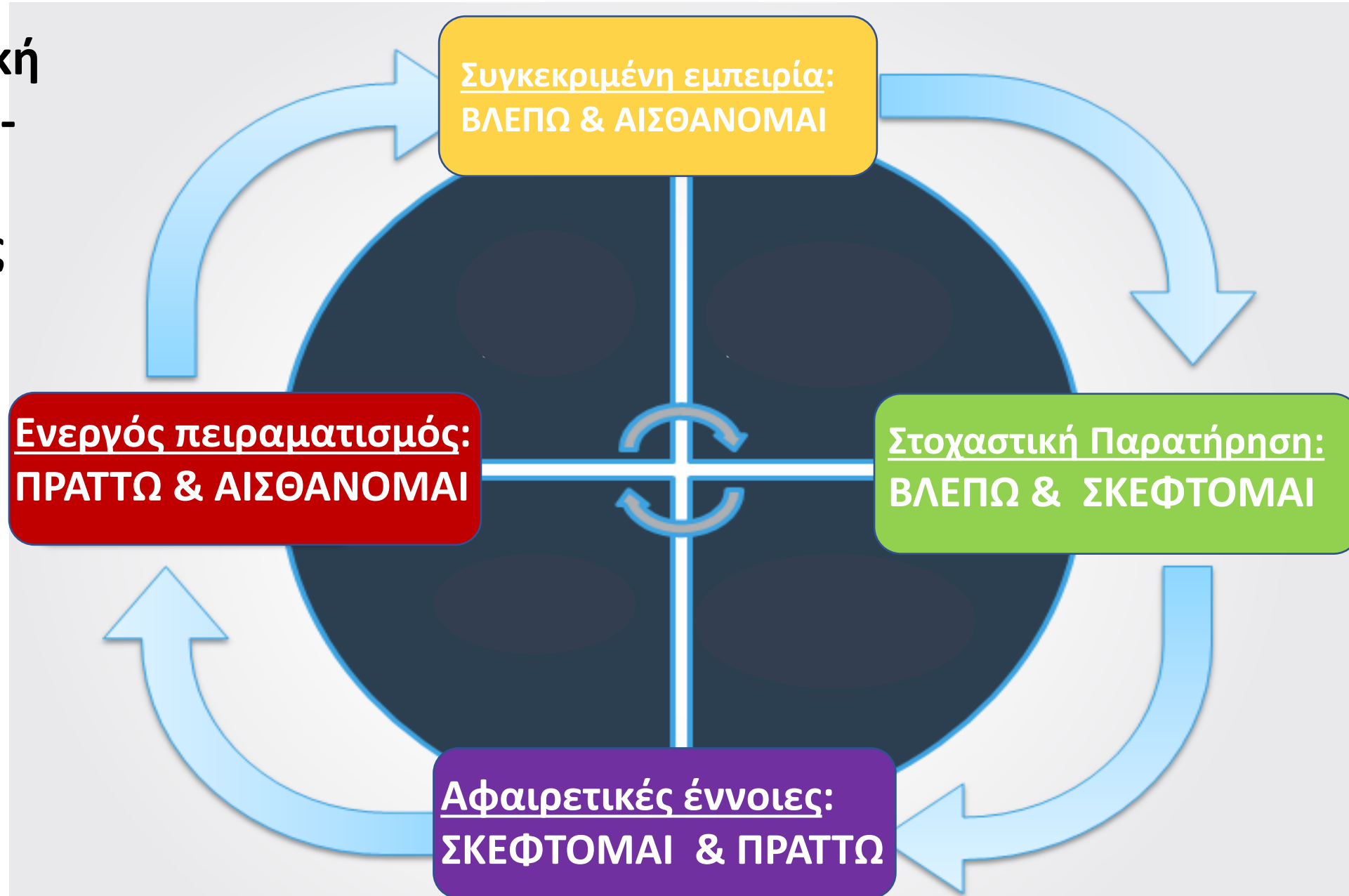
Αποσκοπεί στην ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/τριών ως προς:

- (α) τη σχεδίαση προσωπογραφιών (σχεδιαστικές δεξιότητες στην προσωπογραφία en face (κατά πρόσωπο) χρησιμοποιώντας άξονα συμμετρίας, ζώνες προσώπου, αναλογίες χαρακτηριστικών προσώπου, φωτοσκίαση (1.2 και 2.3)¹
- (β) τη διερεύνηση προσωπικών ιδεών και τον αναστοχασμό επί της δημιουργικής διαδικασίας μέσω εικαστικών σημειωματάρων (7.2)
- (γ) την αναγνώριση διαφορετικών τεχνοτροπιών του κειμενικού είδος (genre) της προσωπογραφίας στην ιστορία της τέχνης (3.4)
- (δ) τη μελέτη (περιγραφή-ανάλυση-ερμηνεία-κρίση) προσωπογραφιών (5.2)
- (ε) την αποκωδικοποίηση και αποδόμηση προσωπογραφιών της δημοφιλούς κουλτούρας (6.3)
- στ) τη μελέτη προσωπογραφιών μέσω επιτόπιων και εικονικών επισκέψεων σε πινακοθήκες (4.2)

¹Σημείωση: οι αριθμοί υποδεικνύουν τη σύνδεση με Θεματικά Πεδία-Θεματικές Ενότητες του Προγράμματος Σπουδών (2023)

Η πρόταση: Διδακτική Μεθοδολογία

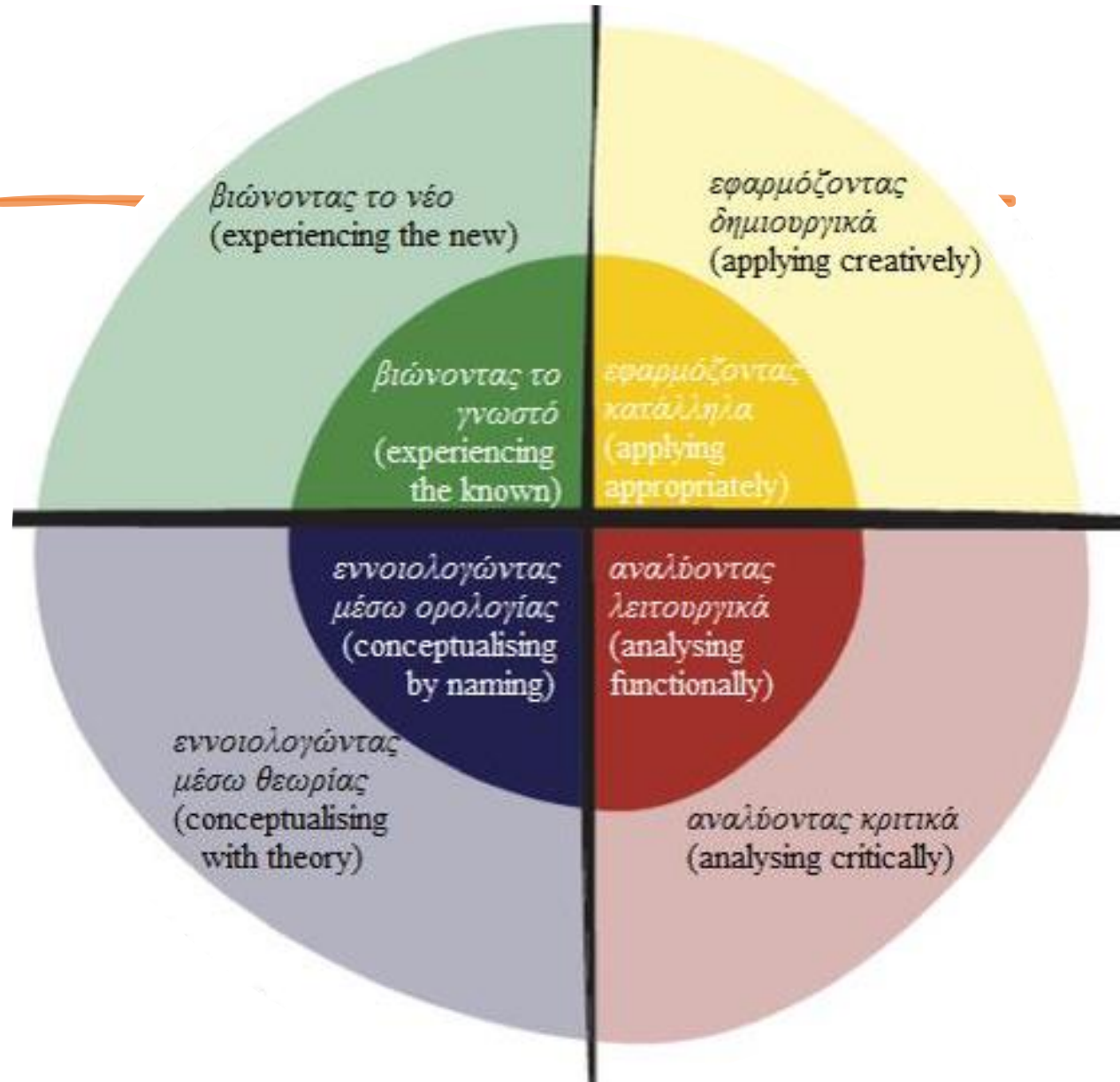
Βιωματική
Μάθηση-
Κύκλος
μάθησης
(Kolb,
2005,
2007)

Διδακτική Μεθοδολογία

Μάθηση μέσω Σχεδιασμού: γνωστικές διαδικασίες (Kalantzis & Cope, 2010)

Οι φάσεις δεν λειτουργούν γραμμικά, αλλά δύνανται να αλληλοσυμπληρώνονται και να αλληλοεπικαλύπτονται κατά τη διδασκαλία (Cope & Kalantzis 2000:32).

Δομή και περιεχόμενο

1^η ενότητα: Οικείες Εμπειρίες

- Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν προσωπογραφίες (1-2 έργα) που διαθέτουν στο σπίτι τους και κομίζουν στην τάξη (π.χ. φωτογραφίες από οικογενειακά λευκώματα, πίνακες ζωγραφικής, προτομές-αγαλματίδια, κάρτες παιγνιδιών, ζωγραφιές παιδιών, νομίσματα, γραμματόσημα).
- Η συζήτηση (σε μικροομάδες και στην ολομέλεια) αφορά στη στοχαστική παρατήρηση επί των προσωπογραφιών. Εστιάζουν στη σύνδεση με τον εαυτό, στην κατηγοριοποίηση ανά είδος τέχνης, στην ανάδειξη του ρόλου που διαδραματίζει κάθε έργο στην καθημερινή ζωή.
- Οι μαθητές/τριες επιλέγουν 1-2 προσωπογραφίες που ενεργοποίησαν το ενδιαφέρον τους και κατόπιν προσεκτικής παρατήρησης σχεδιάζουν στο εικαστικό τους σημειωματάριο.

Δομή και περιεχόμενο

2^η ενότητα: Νέες Εμπειρίες και Νέα Ορολογία

- Οι μαθητές/τριες κατόπιν υποδείξεων της/της εκπαιδευτικού μελετούν τον τρόπο απόδοσης προσώπου κατά πρόσωπο (en face) ως προς τον άξονα συμμετρίας, τις ζώνες προσώπου, τις αναλογίες χαρακτηριστικών προσώπου, τη φωτοσκίαση και ασκούνται στο εικαστικό τους σημειωματάριο.
- Συμπληρωματική δραστηριότητα: Οι μαθητές/τριες κόβουν στη μέση εικόνα ενός προσώπου (του δικού τους ή κάποιου αγαπημένου προσώπου ή ήρωα), την επικολλούν σε χαρτί και συμπληρώνουν το μισό που λείπει ζωγραφίζοντας με χρωστικό μέσο της επιλογής τους (π.χ. ξυλομπογιές, παστέλ, μολύβι, κάρβουνο).

Δομή και περιεχόμενο

3^η ενότητα: Νέες Εμπειρίες και Νέες Θεωρίες

- Προβαίνουν σε εικονική (ψηφιακή) περιήγηση σε πινακοθήκες της Ελλάδας και του εξωτερικού για να μελετήσουν προσωπογραφίες διαφορετικών ιστορικών περιόδων, τεχνοτροπιών (π.χ. ακαδημαϊκή τέχνη, μεταϊμπρεσιονισμός, εξπρεσιονισμός, φοβισμός, κυβισμός, υπερεαλισμός, Φαγιούμ), υλικών (κάρβουνο, παστέλ, ελαιογραφία, μεικτή τεχνική) και κοινωνικών λειτουργιών (π.χ. αγιογραφία, δήλωση ταυτότητας-κοινωνικής τάξης, υπόμνηση γεγονότος). Επιπροσθέτως, επισκέπτονται εκ του σύνεγγυς την εικαστική έκθεση ή το εργαστήριο καλλιτέχνη της περιοχής τους ή γλυπτό σε δημόσιο χώρο. Παράλληλα, μελετούν έργα επιλεγμένα από τον/την εκπαιδευτικό που προβάλλει μέσω του βιντεοπροβολέα.
- Εργάζονται σε ομάδες και με κλείδα παρατήρησης μελετούν τις προσωπογραφίες ως προς την ιδέα ή το συναίσθημα που αποδίδει ή ενεργοποιεί, την οπτική γωνία (κατά πρόσωπο, κατατομή), την τεχνοτροπία, το υλικό, τη σχέση του εικονιζόμενου προσώπου με τον/την καλλιτέχνη (π.χ. αυτοπροσωπογραφία, κατά παραγγελία, ελεύθερη επιλογή καλλιτέχνη), τη διαφορετική κοινωνική λειτουργία και προβαίνουν σε κατηγοριοποιήσεις, γενικεύσεις, αναζητούν σχέσεις.
- Επιλέγουν προσωπογραφίες διαφορετικών κατηγοριών που τους ενεργοποίησαν το ενδιαφέρον και κατόπιν προσεκτικής παρατήρησης σχεδιάζουν στο εικαστικό τους σημειωματάριο.

Δομή και περιεχόμενο

4^η ενότητα: Νέες εμπειρίες και Νέες Αναλύσεις

- Αποδομούν προσωπογραφίες της δημοφιλούς κουλτούρας μελετώντας διαφορετικά είδη όπως ψηφιακές αυτοφωτογραφίες (selfie), γιγαντοαφίσες (billboard) διαφήμισης προϊόντων, έντυπες εικόνες διαφημίσεων, κόμικς, γελοιογραφίες, πολιτικά πορτρέτα (υποψηφίων βουλευτών) εικονογράφιση χαρακτήρων βιβλίου.
- Εργάζονται σε ομάδες και αξιοποιώντας Στρατηγικές της Έντεχνης Σκέψης (Artful Thinking) μελετούν τις προσωπογραφίες ως προς την ιδέα ή το συναίσθημα που αποδίδει ή ενεργοποιεί, την οπτική γωνία (κατά πρόσωπο, κατατομή), την τεχνοτροπία, το υλικό, τη σχέση του εικονιζόμενου προσώπου με τον/την καλλιτέχνη, τη διαφορετική κοινωνική λειτουργία, και προβαίνουν σε κατηγοριοποιήσεις, γενικεύσεις, αναζητούν σχέσεις.
- Δημιουργούν προσωπογραφίες δυο τουλάχιστον διαφορετικών ειδών-κοινωνικών λειτουργιών (π.χ. διαφήμιση και γελοιογραφία)

Δομή και περιεχόμενο

5^η ενότητα: Δημιουργίες και Δημιουργίες

- Δημιουργούν αυτοπροσωπογραφία (με τη χρήση καθρέφτη) με τεχνοτροπία, τεχνική και υλικά της επιλογής τους.
- Δημιουργούν προσωπογραφίες με την τεχνική της μονοτυπίας χρησιμοποιώντας ως μήτρα μια επίπεδη, λεία και μη απορροφητική επιφάνεια.
- Δημιουργούν ή φωτογραφίζουν ένα πρόσωπο (οικείο ή άγνωστο). Στη συνέχεια εκτυπώνουν τη φωτογραφία σε ένα ή περισσότερα μεγέθη και επεμβαίνουν επί της εκτυπωμένης εικόνας μετασχηματίζοντας τη δομή ή/και τις αναλογίες του προσώπου ή/και επικολλώντας υλικά της επιλογής τους επιδιώκοντας να εκφράσουν ιδέες και συναισθήματα.

Δομή και περιεχόμενο

6^η ενότητα: Δημιουργίες και Αποτιμήσεις

- Οι μαθητές/τριες επιλέγουν μερικές από τις προσωπογραφίες που δημιούργησαν και σημειώνουν στο εικαστικό τους ημερολόγιο σύντομα σχόλια σχετικά με τις προθέσεις και τις επιλογές τους.
- Οι μαθητές/τριες οργανώνουν ομαδική έκθεση των έργων τους σε χώρο του σχολείου ή της κοινότητας.
- Κατά τη διάρκεια της έκθεσης (εθελοντικά) οι μαθητές/τριες δημιουργούν με μολύβι γρήγορα σκίτσα των επισκεπτών/τριών της έκθεσης (όσων εκφράζουν την επιθυμία) και τους τα χαρίζουν (υπογεγραμμένα βεβαίως...).

Αντί επιλόγου

Η προσωπογραφία διαδραματίζει ποικίλους ρόλους σε κάθε κοινωνία. Πρωτίστως όμως, ως απεικόνιση του προσώπου ενός ατόμου, αναπαριστά και επικοινωνεί στοιχεία της ταυτότητάς του.

Η συνάντηση των μαθητών/τριών με προσωπογραφίες στον χωροχρόνο (στο άλλοτε και στο σήμερα, στο εδώ και στο αλλού) και η δημιουργία προσωπογραφιών από τους ίδιους/τις ίδιες, τοποθετεί

το πρόσωπο

στο κέντρο της μελέτης του ανθρώπου,

ενισχύει την ορατότητα

του εαυτού και των άλλων.

9 Πανελλήνιο Συνέδριο

Εκπαίδευση και Πολιτισμός στον 21ο αιώνα

13-14 Απριλίου
2024

Σας ευχαριστώ